

TOMMY HANSSON:

Konservatismens uppgift

och för sig borde det inte vara nödvändigt att tala om vad konservatism är. Fil kand Tommy Hansson har från sin verksamhet inom Moderata Ungdomsförbundet och från diskussioner med oliktankande funnit, att det då och då är värdefullt att kunna precisera, vad de konservativa står för. Inte minst gäller detta försvarsfrågan. Han hävdar också, att denna är en fråga, som inbjuder till samverkan, inte bara mellan de borgerliga utan även mellan dessa och socialdemokraterna.

I början av innevarande decennium gjordes icke obetydliga försök att aktivera och aktualisera den tidigare undanskymda konservativa idédebatten i svensk politik. Det främsta bidraget till denna målsättning får sägas vara den samtidigt behändiga och tungt vägande skriften "Kämpande konservatism", utkommen 1971 under Gunnar Ungers redaktörsskap. Boken bygger på en artikelserie i Svenska Dagbladet under temat "Är konservatism möjlig?", ett tema som härrör från den artikel under samma rubrik, varmed professor Stig Strömholm inledde serien.

Gunnar Unger skriver som avslutning på förordet: "Bokens syfte är att visa att konservatismen i dagens samhälle inte bara är möjlig utan önskvärd och inte bara önskvärd utan nödvändig för att genom en framsynt reformpolitik skapa förutsättningar för bevarandet av ett ovärderligt natur- och kulturarv." I anslutning till denna tes kan man ställa frågan: vilka ämnen och frågor bör konservatismen och dess företrädare idag engagera sig i? Den debatt, som initierades av boken "Kämpande konservatism", har sedan mer eller mindre kommit av sig. En ingående konservativ idédebatt borde vara självklar och nödvändig inom och i anslutning till den partibildning, som idag uppbär det konservativa idégodset, nämligen Moderata Samlingspartiet. Det är riktigt att många frågor av omedelbar karaktär väntar på sin lösning, men samtidigt torde det vara högst väsentligt att en konservativ principdiskussion förlöpande förs. Utan en sådan är det fara värt, att de konservativa idéerna löper risk att uppgå i ett konglomerat av omkringflytande och tillfälliga åsiktsformationer.

Professor Strömholm pekade i sin inledningsartikel i "Kämpande konservatism" på den i hans tycke "omöjliga" beteckningen konservatism. Längre fram förespråkar han dock en "värdekonservatism" som försvar för kvalitén. Naturligtvis kan man tycka, att konservatism är ett alldeles galet namn på en politisk ideologi, "genom sin antydning om en möjlighet att, om det så vore över en natt, hålla så mycket som en enda sten i vila på ett ständigt rullande klot" (Strömholm). Det är ej heller ovanligt, att konservativa företrädare i diskussioner och debatter uppfordras att bruka en god del av tiden till att redogöra för konservatismens ideologiska innehåll.

En vanlig missuppfattning är att konservatism vill bevara status quo. En sådan målsättning är självfallet orimlig. En strävan att bevara status quo i fråga om de konservativa grundidéerna skulle innebära, att konservatism av idag skulle förespråka samma värderingar som vägledde den i början av 1800-talet framspringande konservativa ideologin. Denna konservatism syftade bl.a. till att motivera en stark statsmakt som värn mot angrepp på den rådande samhällsordningen. Devisen "svärdet, tronen, altaret" myntades som beteckning för försvaret, konungamakten och kyrkan, institutioner vilka förutsattes utgöra nödvändiga bastioner mot våldsammare omstörtningar.

Maktfördelningen är i dagens västerländska samhällsbild en annan. Konservativa ser idag som en huvuduppgift att gentemot en statsmakt, som alltmer uppfattas som ett hot mot den enskilde individens frihet, hävda den enskildes oavvisliga rätt till integritet. Speciellt får väl denna målsättning sägas

präglade den svenska konservatismen.

Ett andligt innehåll

Vad är det då konservatismen vill konservera? Naturligtvis har den konservativa ideologin mer vittgående ambitioner än att enbart konservera. Benämningen konservatism får främst betraktas som en grundläggande attityd och sinnesinställning: en hållning av eftertanke och besinning inför den snabbt accelererande utvecklingen. Utveckling i och för sig behöver nämligen inte innebära en utveckling i positiv riktning. Därför har den konservativa ansvar för att söka leda in utvecklingen i ordnade och vettiga banor: "att reformera vad som måste reformeras för att konservera vad som måste konserveras", för att hänvisa till ett uttryck av Gunnar Unger. Mot denna bakgrund tycks ordet konservatism uppfordra till en allvarlig strävan hos den konservative att i förnuftsbetonade termer redogöra för den konservativa ideologins innehåll. Och det borde inte vara så svårt.

Främst är det motiverat att framhålla konservatismens andliga innehåll. Är det inte just denna dimension, som skiljer konservatism från vissa andra politiska ideologier? Förmågan att sätta krassa och kortsiktiga materiella hänsyn i andra hand ligger i en äkta konservatismens natur. I stället framhäves att människan har ett djupare, ursprungligt värde. Detta innebär, att individen har ett högre syfte än att i första hand tillfredsställa omedelbara drifter och materiella behov. I detta andliga värde ligger ett ansvar, utan vilket friheten är värd intet. Således inser

den konservativa att en obegränsad individualism inte behöver vara av godo.

Individens djupare mening och värde ligger i den strävan till moralisk och individuell fullkomning som ligger latent i varje mänskliga och som knyter henne till ett överordnat, gudomligt ursprung. Denna sanning måste ligga till grund för varje form av politisk konservatism, utan att denna därför får en konfessionell karaktär.

Konservativa huvudfrågor

En av de viktigaste frågorna för en kämpande konservatism bör vara det alltid aktuella problemet rörande demokrati kontra diktatur. Konservatismen bör ha till uppgift att vitalisera frågan om demokratins innehåll: vad är det för ett samhällssystem vi vill ha? Vad innebär demokrati? Naturliga svar på dessa frågor är, att vi önskar ett system som sätter människan i centrum och värnar om hennes frihet. Ett sådant system innebär fria allmänna val, yttrandefrihet, religionsfrihet, tolerans mot oliktankande. Men inte bara detta: det ligger också i en livsduglig demokratisk intresse att medvetandegöra individen om hennes ansvar. Inriktningen av detta ansvar bör en konservativ idédebatt precisera. Det bör härvidlag vara fråga om ansvar gentemot människovärdet, familjen, nationen, världen.

En naturlig följd av ett system med sådana värderingar är att det måste kämpa mot politiska system och ideologier, vilka motverkar friheten. Kommunismen har lagt under sig en tredjedel av jordens befolkning. En aktiv upplysning och information om kommu-

nism och socialism liksom annan form av diktatur är en konservativ förstahands-uppgift.

En konservativ-liberal huvudfråga under senare år har varit Europatanken, idealet om ett enat Europa. Ungdomar från Moderata Ungdomsförbundet och Fria Moderata Studentförbundet har visat stor entusiasm inför denna tanke, vilken bör vara ett självklart och bärande element i en modern konservatism. En uppgörelse bör ske med en inskränkt nationalism, vilken tidigare till en viss del tillåtit präglade konservatismen.

En fråga där vänstern hitintills legat långt framme är kvinnofrågan. Dessvärre är det inte alldeles ovanligt att många idag uppfattar den socialistiska grupp 8 som inkarnationen av kvinnorörelsen. Representanter för grupp 8 har lyckats få stor publicitet enligt principen "den som skriker högst". Jag tänker då på företrädare för den socialistiska kvinnokampen som t ex Marit Paulsen, krönikör i LO-organet Aftonbladet. Det är framförallt en fråga av ideologisk natur som bör observeras i den socialistiska kvinnokampen. Den avgörande skillnaden mellan män och kvinnor enligt grupp 8 och likasinnade är – något tillspetsat uttryckt – inte att de tillhör skilda kön. Den definitiva gränsen går i stället mellan "arbete och kapital." Det är därför inte kvinnokampen som betyder mest i denna version, utan klasskampen: en fullständig jämlikhet mellan könen kan uppnås först i ett socialistiskt samhälle, dvs sedan proletariats diktatur upprättats. Grupp 8 utnyttjar helt enkelt många kvinnors berättigade engagemang för en regelrätt socialistisk indoktrinering.

Sist men definitivt inte minst i denna sammanställning kommer försvarsfrågan. Vårt land upplever härvidlag en kris: vad många värnpliktiga sätter främst är ständig nattpermission, högre lön, strejkrätt, betald semester och andra dylika "krav", vilka uppfattas som led i en demokratisering. Att vi har en allmän värnplikt i syfte att upprätthålla ett starkt och fredsbevarande försvar och att därför annars civila, självklara rättigheter inte alltid kan gälla inom försvaret, tenderar mer och mer att komma i bakgrunden. Detta förhållande i förening med 1972 års försvarsbeslut, där socialdemokratiska partiskäl åsidosatte den tidigare parlamentariska enigheten i försvarsfrågan, kommer att urholka försvaret om utvecklingen fortsätter att gå i hittills uppkörda spår. Regeringens brist på intresse för en aktiv försvarsinsats är snarast upprörande. En angelägen konservativ uppgift blir mot denna bakgrund att uppehålla en mer ingående försvarsdebatt. Den konservativa insatsen bör här göras utifrån en offensiv position, och inte som så många gånger tidigare ur en defensiv och balanserande aspekt. Vänstern har som princip att alltid försöka skrika högst. Svaga argument kompenseras med en offensiv attityd och pressat röstläge. Vi som anser oss ha förnuftet på vår sida bör, om inte höja rösten, så i alla fall ta kommandot i olika frågor.

Enhetstanken

Som en övergripande tanke, omspännande övriga upptagna problemkomplex, bör enhetstanken hävdas. Med den menas en naturlig känsla av samhörighet och samförstånd mellan konservativa, liberaler och värför inte socialdemokrater. Härmed åsyftas nu inte någon form av koalition utöver det borgerliga samarbete som är nödvändigt och självklart. En Haga- eller kohandels-anda, som i praktiken åsidosätter mycket av det parlamentariska arbetet, skall icke uppmuntras.

Däremot torde det vara i hög grad motiverat med en attityd av grundläggande samhörighet mellan de demokratiska partierna. Tidigare har berörts behovet av ett aktivt engagemang till frihetens försvar gentemot en annalkande diktatur. Detta engagemang bör inte bara omfatta de konservativa utan också alla andra demokratiska partier och grupperingar. När därför behov av ett gemensamt agerande gentemot totalitära strömningar och aggressivitet föreligger, bör ett sådant agerande komma i första rummet, före ideologisk antagonism mellan parti- och blockbildningar. En sådan enhet är helt nödvändig för att ett effektivt värn mot diktatur och för att ett demokratiskt samhälle även i framtiden skall kunna upprätthållas.